

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs XII. Vtrum gratia vnionis fuerit homini Christo naturalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

illam futuram & aliunde potest meritum habere aequalitatem cum illa dignitate praecise sumpta & non cum Incarnatione; quod potest exemplo declarari: Nam si Princeps venturus ad ciuitatem sit, & ciuis aliquis impetret ac mereatur, vt potius in suam, quam alterius domum diuertat, recte intelligitur non mereri aduentum simpliciter; & nihilominus mereri circumstantiam qua illum necessario praesupponit. *Respond.* falsum esse antecedens. Ad cuius probationem negatur antecedens, absolute loquendo; cum nihil sit verè propriè ac simpliciter in abstracto futurum; sed in indiuiduo: Incarnatio autem Verbi indiuiduatur secundum hanc vnam numero humanitatem assumptam ex hac Virgine, tali modo scilicet Spiritus sancti virtute agente, & ipsa etiam Virgine concurrente & purissimum sanguinem ministrante: alioquin si ex alia materia, aut Virgine vel muliere aut alio modo fieret, iam non eadem incarnatio numero sed alia. *Sed obijcit Vasq.* quia bene (inquit) potuit intelligi haec numero humanitas cum hoc corpore & carne sumpta ex Virgine, sine concursu ipsius tanquam matris; quoniam haec materia eadem omnino esset; etiam si Virgo munus matris non subiisset, sed solum materia ex ipsa sumeretur, sicut costa ex Adamo. Deinde quia haec numero materia intelligi potuit in humanitate, etiam si prius non fuisset in Virgine; nam ad rationem indiuiduam materiae; sicut non requiritur dignitas & munus matris in Virgine; ita etiam non fuit necesse prius eam extitisse in ipsa Virgine; nam ex quauis alia re, in qua esse poterat, desumi posset & ex ea formari eadem numero humanitas. *Respon. primo.* aliud esse loqui de Incarnatione, & aliud de humanitate: illa enim est actio: haec autem substantia: actio verò physice sumpta eadem est realiter cum ipsa mutatione includente actionem & passionem: constat autem mutationem in mysterio Incarnationis ex parte materiae factam esse per hoc, quod Virgo mater materiam ministravit, quam Spiritus sanctus actiua sua virtute formauit. Si autem alio modo, puta, sine concursu matris aut aliunde sumendo materiam eam eadem numero, facta fuisset Incarnatio iam non esset eadem sed alia mutatio; & per consequens alia esset Incarnatio. Cum autem Incarnatio quocunque modo fiat, principium sit omnium meritorum: & meritum maternitatis etiam ex suppositione iam dicta includat meritum Incarnationis, consequens est vt mereri condignè maternitatem sit mereri condignè principium meritorum. *Secundo resp.* Quamuis absolute possit intelligi haec numero humanitas praedictis modis; non tamen potest intelligi aut esse haec numero humanitas, vt à Deo propriè & simpliciter praedefinita: Deus enim res praedefinit in indiuiduo, & secundum omnes & singulas eius circumstantias. Ad exemplum autem dico, illud esse valde dissimile: nam Principis aduentus in ciuitatem vnus & idem numero erit, siue ad hanc siue ad illam domum diuertat; quia domus omnes partes sunt vnus integræ ciuitatis; & rursus potest Princeps in ciuitatem venire, & ad nullam domum particularem diuertere, vel prius venire quam domum aliquam eius ingrediatur: & ideo potest aliquis aduentum Principis in domum suam mereri absque hoc, quod eius aduentum simpliciter in ciuitate mereatur: non potest autem Deus incarnari hac vna numero incarnatione, nisi ex tali materia, & tali modo carnem sumat; nec prius

A incarnari potest abstractè & postea singulariter, &c.

CONTRA quartam concl. sunt argum. Vasq. *Obi. cont. 4. concl.* in allegata disp. 23. c. 4. Quibus nunc ea sufficient, quae in praecedenti Controu. de Patrum meritis circa praedestinationem Incarnationis notata sunt. Contra eandem concl. est hoc argum. Beata Virgo facta fuit in tempore Dei mater ex meritis; ergo ab aeterno electa fuit in matrem ex meritis. Antecedens patet ex supradictis: consequentia verò probatur: Quia quae Deus in tempore tribuit ex meritis, ab aeterno praeparauit dare ex meritis, & è contra; ergo si in tempore fecit illam matrem ex meritis, etiam ab aeterno elegit eam in matrem ex meritis. *Respond.* nullam esse consequentiam, quia Deus non tribuit Sanctis gloriam sine meritis; nec tamen eos ad gloriam praedestinavit ex meritis; quamuis eadem voluntate qua voluit eis beatitudinem voluerit etiam illos eam assequi per merita: diximus enim in praecedenti controuer. duplicem ordinem esse contemplandum in mente Dei praordinantis homines ad vitam aeternam: alterum intentionis, quo Deus ex sola libera sua & gratuita voluntate, quos voluit elegit ad gloriam; alterum executionis, quo voluit electos ad gloriam suis eam meritis adipisci. Sic igitur in proposito Deus libere & ex sua gratia voluit eligere B. Virginem in matrem; voluit tamen vt ipsa per sua merita causata à tali libera electione Dei disponeretur ad assequendam illam dignitatem.

CONTRA vltimam conclus. sunt argum. quae profert & soluit Suar. in supra notata sect. 8. Quorum solutiones impugnat Vasquez assumptis falsis suae doctrinae principijs; de quibus alibi.

ARTICVLVS XII.

Vtrum gratia vnionis fuerit homini Christo naturalis.

AD duodecimum sic proceditur. Videtur, quod gratia vnionis non fuerit homini Christo naturalis. *Inf. qu. 7. a. 13. 2. & qu. 34. a. 32. & 3. dist. 4. q. 3. a. 2. q. 1. a. 1. & 2. b. i. q. 1.* Vnio enim Incarnationis non est facta in natura, sed in persona: vt dictum est: sed vnamquodque denominatur à termino. Ergo gratia illa magis debet dici personalis, quam naturalis.

Præterea: Gratia diuiditur contra naturam: sicut gratuita, quae sunt à Deo, distinguuntur contra naturalia, quae sunt à principio intrinseco. Sed eorum, quae ex opposito diuiduntur, vnum non denominatur ab alio. Ergo gratia Christi non est ei naturalis.

Præterea: Naturale dicitur, quod est secundum naturam. Sed gratia Vnionis non est naturalis Christo secundum naturam diuinam (quia sic conueniret alijs personis) nec etiam naturalis est ei secundum naturam humanam: quia sic conueniret omnibus hominibus, qui sunt eiusdem naturae cum ipso. Igitur videtur, quod nullo modo gratia Vnionis sit Christo naturalis.

Sed contra est, quod Aug. dicit in Enchir. In humana natura susceptione sit quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis, qua nullum possit admittere peccatum. *Cap. 40. 19.*

Respondeo dicendum, quod secundum Philosophum in quinto Metaphys. natura vno modo dicitur ipsa naturitas, alio modo essentia rei. Vnde naturale potest aliquid dici dupliciter. Vno modo, quod est tantum ex principijs essentialibus rei. Sicut igni naturale est sursum ferri. Alio modo dicitur esse homini naturale, quod ab ipsa naturitate habet: secundum

Ad illud Ephes. 2. *Erasmus natura filij iræ. Et Sap. 12. A*
Nequam est natio eorum, & naturalis malitia ipso-
rum.

Gratia igitur siue Vnionis siue habitualis, non potest
dici naturalis, quasi causata ex principiis humana na-
tura in Christo: quamuis possit dici naturalis, quasi pro-
ueniens in naturam humanam Christi, causante diui-
na natura ipsius.

Dicitur autem naturalis utraque gratia in Christo,
inquantum eam à natiuitate habuit: quia ab initio
conceptionis fuit natura humana diuina personæ vni-
ta, & anima eius fuit munere gratiæ repleta.

Ad primum ergo dicendum, quod licet Vnio non sit
facta in natura, est tamen causata ex virtute diuina
naturæ, quæ est verè natura Christi. Et etiam conuenit
Christo à principio siue natiuitatis.

Ad secundum dicendum, quod non secundum idem
dicitur gratia, & naturalis: sed gratia quidem dicitur,
inquantum non est ex merito: naturalis autem dici-
tur, inquantum est ex virtute diuina naturæ in huma-
nitate Christi ab eius natiuitate.

Ad tertium dicendum, quod gratia Vnionis non est
naturalis Christo secundum humanam naturam, quasi
ex principiis humana naturæ causata: & ideo non o-
portet, quod conueniat omnibus hominibus. Est tamen
naturalis ei secundum humanam naturam, propter
proprietatem natiuitatis ipsius: prout sic conceptus est
ex Spiritu sancto, ut esset idem naturalis filius Dei, &
hominis. Secundum verò diuinam naturam est ei
naturalis, inquantum diuina natura est principium a-
ctuum huius gratiæ. Et hoc conuenit toti Trinitati, sci-
licet huius gratiæ esse actuum principium.

Sensus quæsti.

CVr nomini Christo dictionem illam homini
 S. D. addiderit, docet hic optimè Caiet. a-
 lios huius quæsti terminos exponit accuratè
 Suar. in suo Com. ad hunc a. Vbi etiam affirmat mo-
 dum illum vnionis supra confutatum.

Forma Textus.

PRAEMISSA vna distinctione respondetur
 quæsto tribus conclusionibus.

DISTINCTIO est: Naturale potest aliquid
 dici dupliciter: Vno modo, quod est tantum ex
 principiis essentialibus rei; sicut igni naturale est
 sursum ferri: alio modo dicitur esse homini natu-
 rale, quod ab ipsa natiuitate habet. Probatur pri-
 mo tota distinctio: quia secundum Philoso-
 phum in 5. Metaph. tex. 5. natura dicitur: Vno mo-
 do ipsa natiuitas: alio modo essentia rei; ergo na-
 turale dicitur dupliciter &c. Deinde probatur
 specialiter. Secundum membrum autoritate
 Scripturæ dicentis ad Ephes. 2. *Erasmus natura filij iræ.*
 & Sap. 12. *Nequam est natio eorum, & naturalis*
malitia ipsorum.

- ” **PRIMA CONCLUSIO** est: *Gratia Christi siue*
vnionis siue habitualis non potest dici naturalis, quasi
excusata ex principiis humana naturæ in Christo.
 ” **SECUNDA CONCLUSIO**: *Vtraque gratia Chri-*
sti dici potest naturalis, quasi proueniens in naturam
humanam Christi causante diuina natura ipsius.
 ” **TERTIA CONCLUSIO**: *Vtraque gratia di-*
citur in Christo naturalis, inquantum eam à natiuitate
habuit. Probatur: Quia ab initio conceptionis
fuit natura humana diuinæ personæ vnita, & a-
nima eius fuit munere gratiæ repleta.

Expositio Textus.

AD Huius articuli intelligentiam ob-
 seruandum est primò ex Caietano quem
 alij sequuntur expositores, Secundum mem-
 brum distinctionis in textu positæ posse du-

pliciter intelligi: ac proinde etiam in duo di-
 stingui: naturale enim dictum quod habea-
 tur à natiuitate dupliciter dicitur: Vno modo,
 quod præcisè est alteri coæuūm, ita scilicet, ut ea
 solum ratione dicatur alteri connaturale; quia
 simul tempore incepit cum eo, sicut cæcitas quæ
 simul tempore cepit esse cum Petro, dicitur esse
 petro naturalis: Alio modo dicitur aliquid ali-
 cui naturale, non ea tantum ratione, quod esse
 cum eo coeperit simul tempore; sed etiam eo
 quod insit illi ex vi natiuitatis; quo modo sex-
 tus digitus dicitur eum habenti naturalis, quia
 scilicet inest illi ex vi talis natiuitatis abundan-
 tis in materia, &c. Priori modo diceretur iusti-
 tia originalis non solum Adæ, sed etiam poste-
 ris, qui nascerentur in statu innocentie si perse-
 uerasset esse naturalis, ut ait S. D. in 1. p. q. 100. a. 1. in
 c. & ad 2. quomodo etiam Angelis dici potest
 gratia naturalis. Peccatum autem originale sub
 diuersa ratione dici potest hoc aut altero modo
 naturale. Nam si naturale dicatur ut consequens
 naturam secundum se vel tanquam proprietatem
 naturalis aut ex vi natiuitatis conuenientis ho-
 mini secundum naturam purè, & secundum se
 consideratam, non potest dici tale peccatum ho-
 mini naturale, nisi primo modo: Si verò dicatur
 naturale ut consequens vitiatam naturam, aut ex
 vi natiuitatis vitiatæ naturæ sic dicitur etiam na-
 turale secundo modo, ut ait S. D. in suo Comm. in
 epist. ad Ephes. 2. cap. Vbi dictum illud Apost. *Era-*
mus natura filij iræ, sic exponit: *id est per originem*
naturæ non quidem naturæ, ut natura est; quia sic bo-
na est, & à Deo; sed naturæ, ut vitiatæ est, filij iræ, id
est vindictæ, pœnæ, & gehennæ. Quod etiam notauit
Conradus 1. 2. q. 81. art. 1. Quam etiam doctrinam
significat S. D. in a. 2. eiusdem q. Et ex his concilia-
ri possunt expositorum dicta, quæ videntur op-
posita: Caietanus enim & Suarez affirmant pec-
catum originale esse non tantum primo sed et-
iam secundo modo naturale. Aluarez autem pri-
mo tantum modo docet esse naturale: Illi enim
peccatum asserunt esse homini naturale, id est,
ex vi natiuitatis vitiatæ naturæ: hic autem negat
esse naturale, id est per originem naturæ ut natu-
ra est, &c. posteriori verò modo dicitur vtraque
gratia, scilicet vnionis & habitualis homini
Christo naturalis, ut probat optimè Caietanus
Gabrielis Archangeli testimonio dicentis: Spiritus
sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obum-
brabit tibi, ideòque quod nasceretur ex te sanctum, vo-
cabitur filius Dei; Quam doctrinam sequuntur ad
verbum recentiores.

Secundò aduerte D. Tho. non probare primam
 conclusionem; quia verè est per se nota: implicat
 enim gratiam esse gratiam & causari ex principiis
 humanæ aut cuiusvis creatæ naturæ; & rursus
 implicat id quod est ordinis supernaturalis, ab
 eo causari quod est ordinis naturalis. Cum enim
 nihil agat ultra suam virtutem, hoc ipso, quod a-
 liquid ab ente ordinis naturalis causatur est or-
 dinis naturalis: & ideo gratia siue vnionis siue
 habitualis, non solum ab humanitate causari non
 potest; sed neque vllò modo est illi debita eo
 modo, quo naturali potentia debetur proprius
 actus: nulla enim est aut esse potest in humanita-
 te aut in alia quacunque natura creatæ vel creabi-
 li, potentia naturalis ad gratiam vel ad aliquod
 supernaturale.

Tertio: Circa secundam conclusionem asseren-
 tem, vtramque Christi gratiam dici posse natu-
 ralem, ut quasi prouenientem in naturam hu-
 manam Christi causante diuina natura ipsius no-
 tandæ sunt duæ præcipuæ expositorum intelli-
 gen-
 gen

gentiæ. *Primo itaque Caietan.* obseruat vt aliquid dicatur naturale à natura pro essentia, duo requiri. Primum est causalitas vt scilicet causetur à natura. Secundum est modus causandi vt scilicet naturaliter & non liberè causetur: & quoniam (inquit) omnis Dei causalitas ad extra libera est & nulla est naturalis; idè gratia in Christo ex diuina natura causata deficit à naturali in modo quo fit, & potest dici naturalis quò ad primum, quia ex diuina causatur natura: quò ad secundum verò potest dici naturalis non formaliter, quia verè non naturaliter, sed liberè causatur, sed quasi virtualiter seu conditionaliter; hoc est quia, si diuinæ naturæ competere ad extra modus vterque causandi, scilicet naturaliter vel liberè, vtraque gratia in Christo naturaliter causaretur; quia gratia vnionis spectat ad esse personale ipsius diuinæ naturæ; ac per hoc ad causalitatem naturalem pertineret: gratia verò habitualis in Christo spectaret ad proprietatem humanæ naturæ vnitæ iam secundum esse diuinæ naturæ; & propterea (inquit) S. D. cautè apposuit duo vocabula, videlicet potest dici & quasi proueniens, vt per hæc quasi naturalem modum significaret &c. *Deinde Medina* vtramque gratiam existimat dici posse naturalem, licet vtraque à diuina natura liberè procedat; eò quod vt dicatur naturalis satis est, vt dimanet ab aliqua natura intrinseca ipsius Christi; sicut motus animalis sursum est naturalis licet sit à principio libero scilicet à voluntate & homini naturale est discurrere tamen liberè discurret. Quam expositionem sequitur & explicat Suarez dicens, vtramque gratiam dici Christo naturalem; quia dicitur id esse alicui naturale, quod per proprias vires suæ naturæ facit; sed tamen nonnulla differentia est (inquit) inter gratiam vnionis, & habituales, quod gratia vnionis cum sit prima omnium in Christo, licet in eo sensu possit dici naturalis, quia virtute naturali diuinitatis fit; non tamen potest dici naturalis, tamquam aliquo modo debita homini Christo; quia nec debetur humanæ naturæ nec diuinæ; at gratia habitualis, quia in Christo supponit aliam scilicet gratiam vnionis, nō solum est dicto modo naturalis, sed etiam quia debetur humanitati iam vnitæ, quomodo naturales possunt dici omnes gratiæ, quæ Christum supponunt Deum & hominem constitutum.

Sed hanc expositionem impugnat Vasq. ca. 2. Primo; quia difficile videtur, quod dicunt prædicti expostores cum S. Th. gratiā vnionis dici posse naturalem, quatenus dicitur aliquid naturale alicui, quod à natura illius prouenit. *Primo;* quia licet vnio sit gratia ipsi Christo secundum naturā humanam; tamen hæc gratia non prouenit ex natura diuina, quatenus iam est coniuncta humanæ in eadem persona, sed prout secundum se consideratur ante ipsam vnionem; ergo hæc gratia non dicitur prouenire à principiis propriæ naturæ. *Secundo* quia hæc gratia prouenit liberè à natura diuina, & non naturaliter; nec refert quod ridere, qui est actus liber, dicatur esse homini naturale; quia ridere non semper liberè procedit ab homine, neque suapte natura est actus liber: quinimò posita cognitione rei ludicræ necessario sequitur risus; vnire autem ex suo genere liberum est. Deinde quia ridere nascitur à principio intrinseco rei iam constitutæ: vnire autem nascitur quidem à Deitate, quæ est natura Christi; sed non nascitur ab ea, prout iam vnita & coniuncta cum natura humana in eadem persona. *Sed hæc argumenta frivola sunt. Ad pri-*

mo enim dico vnionem duarum in Christo naturarum prouenire à diuina natura dupliciter. Vno modo effectiue; quia scilicet natura diuina sua infinita virtute assumpsit & vnuit sibi naturam humanam in vnitate personæ; & ita verum est gratiam vnionis non prouenire ab ipsa diuina natura, quatenus iam est coniuncta humanæ naturæ, nisi prout eam iam factam conseruat, sed ab ea prouenit quatenus secundum se consideratur ante vnionem. *Alio modo* prouenit eadem vnio ex diuina natura, quasi ad modum causæ formalis, quatenus scilicet diuina natura secundum hanc suam naturalem subsistentiam personalem seipsam vnuit humanæ naturæ, ipsam formaliter terminando, & suam ei subsistentiam communicando, eo ferè modo quo forma dicitur seipsam formaliter vnire materiæ; & illi seipsam & suam omnem actualitatem communicare; & hoc modo gratia vnionis ex diuina natura prouenit, non prout prius est actu coniuncta, neque prout ante coniunctionem consideratur, sed in ipsa actuali coniunctione, vel potius est ipsa actualis coniunctio: est enim quasi effectus formalis ipsius diuinæ naturæ secundum personalem Verbi subsistentiam terminantis & sustentantis seu suppositantis humanitatem; sicut etiam forma actuando & determinando materiæ potentialitatem causat formaliter sui vnionem cum illa: atque idè dicitur vnio personalis duarum naturarum in Christo prouenire ab intrinseco principio, quod est ipsa diuina natura. Et quoniam hæc vnio instantanea est; & in ea simul est fieri & factum esse, & quod est vnio etiam est vnitum: idè considerando etiam diuinam naturam, prout est vnies seipsam effectiue, & sumendo actionem vniedi in esse completo, prouenit etiam hæc vnio ab ipsa essentia diuina, vt ab intrinseco principio Christi constituyente; terminus enim quo actio hæc vnitiua completur est Christus, vt supra diximus 4. *Ad secundum* quidquid sit de ridere, patet ex duobus exemplis à Med. productis, quæ sunt ascensus hominis corporeus & actus discurrendi, eos actus liberos dici posse naturales, qui per solas naturæ vires exercentur; sic verò sumptum naturale distinguitur contra supernaturale, & contra id quod ab extrinseco est. Alias quasdam interpretationes refert Vasq. & impugnat: sed quia non sunt ad mentem D. Thearum defensionem relinquimus ijs, quibus placuerint.

Quarto circa tertiam concl. lege, quæ notat sapienter ac eruditè Cai. & quæ scribit Suar. in suo com. ad hunc a.

CONTRORSIA VNICA.

An gratia vnionis & habitualis dicende sint absolute Christo naturales?

CAIETAN. attendens modum loquendi S. D. in textu, negat gratiam vnionis aut habituales esse vel dici posse propriè & absolute naturalem: quæ fuit sententia Durandi in 3. distinct. 4. q. 3. & Ricardi dist. 3. a. 3. q. 2. Quam etiam sequitur Suar. dicens, neutram gratiam dici posse simpliciter & absolute naturalem; quia non est pertinet ad ordinem naturæ; sed relatiue seu respectu Christi dici posse vtramque gratiam esse illi naturalem. Eandem Caietani sententiam sequitur Rada controu. 4. a. 5. *Sed* vtramque gratiam dici posse simpliciter naturalem affirmant Med. Porrecta & Aluar. super hoc a. Et in eandem sententiam inclinat Val. Vasq. vtræque sententiæ cū doctrinæ.

doctrina D. Thomae reiecta, ait controuersiam hanc inter Scholasticos ortam esse ex dicto D. Augustini in *Enchirid. c. 4. tit. in arg. sed contra*. D. autem Augustinum ibi dixisse gratiam homini Christo fuisse naturalem in eo sensu, in quo alij Patres dixerunt vnionem duarum naturarum in Christo esse naturalem, hoc est duarum naturarum inter se secundum suum esse naturale & reale, ita ut denotarent Deum vnitum esse humanitati, non secundum dignitatem & affectum, sed secundum esse reale & naturale suum.

Resolutio.
Distingui-
tur ex
plicatur
multiplex
sensus ter-
minorum
questus.

PRÆCIPVA huius controuersie difficultas in huius vocis *naturale* siue *naturalis* ambiguitate posita est; eius itaque multiplices significationes primò distinguemus. Deinde propositis conclusionibus sententiam nostram aperiemus.

Prima distinctio sit: Naturale dupliciter dicitur: Vno modo prout idem est quod reale & physicum distinctum contra ens imaginarium vel rationis, aut etiam contra morale ut alibi notauimus & hic etiam aduertit Vasq. alio modo prout significat id, quod habet coarum cum aliquo connexionem ex aliqua causa: quod dupliciter dicitur ut ait S. D. in textu: Vno modo quod est causatum ex principiis essentialibus re: alio modo dicitur aliquid esse naturale quod rei conuenit à principio suæ generationis. Rursus naturale primo modo dicitur dupliciter: vno modo id quod per ipsa principia naturalia constituitur, sicut si dicamus naturalem esse homini vnionem ex anima & corpore, esse animal & esse rationale: & hæc minus propriè dicuntur naturalia: verè namque & propriè hæc ad ipsam hominis naturam & essentiam pertinent: alio modo dicitur naturale quod consequitur ex principiis essentialibus rei, & ad ipsam essentiam minimè pertinet, sicut ferri fursum est igni naturale. Præterea naturale quod rei conuenit à principio generationis dupliciter dicitur, ut supra notauimus ex Caietano: vno modo quod præcisè est alteri coarum: alio modo quod inest alteri ex vi natiuitatis. Secunda distinctio principalis est: Naturale dicitur dupliciter: vno modo absolute quod scilicet constituit ordinem naturalem, qui distinguitur contra ordinem supernaturalem: alio modo comparatiuè ad talem rem & hoc modo aliquid ordinis supernaturalis potest dici naturale alteri eiusdem ordinis: exempli gratia, videre est naturale beato habenti lumen gloriæ & diuinam essentiam, ut speciem intelligibilem. Rursus naturale absolute, id est pertinens ad ordinem naturalem duplex est: quoddam enim dicitur naturale, quia vel est intrinsecum naturæ rei, vel eam necessariò sequitur: quoddam autem dicitur naturale, quia est ex solis naturæ viribus, etiam si liberè fiat, ut hominis ambulatio & discursus; & hic modus naturalis distinguitur contra supernaturale. Tertia distinctio principalis. Naturale dupliciter dicitur. Vno modo formaliter & secundum se: alio modo ratione termini consequentis, aut per ipsum constituti, ut infra declarabitur ex D. Th. in 3. sent. Quarta distinctio est: De gratia siue vnionis siue habituali tripliciter loqui possumus. Primò per comparisonem ad humanitatem. Secundò per comparisonem ad diuinitatem. Tertiò per comparisonem ad Christum secundum se totum. Quinta distinctio est: In conceptione Christi duplex est actio: altera productiua humanitatis, & altera assumptiua siue vnitiua eius ad personam Verbi. Prima distinctio: gratiam vnionis aut habitualement dici Christo naturalem absolute potest intelligi dupliciter: Vno modo

prout absolute distinguitur contra comparatiuè: Alio modo prout idem est quod sine addito. Quibus præmissis ad quæsitum respondeo decem conclusionibus.

PRIMA CONCL. Gratia vnionis aut habitualis conclusiua, non potest dici formaliter siue secundum se aut absolute naturalis, prout absolute naturale distinguitur contra naturalem comparatiuè ad Christum. Probatur: Quoniam illud in hoc sensu est absolute & formaliter naturale, quod pertinet ad ordinem naturalem distinctum contra ordinem supernaturalem: at gratia prædicta non pertinet ad ordinem naturalem, sed ad supernaturalem; ergò.

SECUNDA CONCL. Vtraque gratia, & præsertim vnionis potest appellari naturalis, id est realis & physica, & non imaginaria vel rationis. Hæc patet ex dictis. Vbi aduertit D. Augustinum in *Enchirid. ad Laurentium, cap. 40.* non loqui secundum sensum huius conclusionis: cum ait, in naturæ humanæ susceptione factam fuisse quodammodo ipsam gratiam illi homini naturalem, sed in sensu sequentis conclusionis; quare Vasq. ca. 2. videnter & contra mentem Augustini verba illa ad hunc sensum pertrahit. Nec verba e. 41. Vasq. fauent; sed eius interpretationem perspicue falsam esse conuincunt. Cum enim subdit Augustinus: Dei quoque gratia Verbo Patris vnigenito; non gratia filio, sed natura, in vnitate personæ modo mirabili, & ineffabili adiunctus, atque concretus, nimirum homo, id est humana natura, non significat ut exponit Vasq. hominem fuisse coniunctum filio Dei, non gratia participata sed natura; quamquam & hoc verum sit; sed significat hominem in vnitate personæ Patris vnigenito fuisse coniunctum Dei gratia: & hanc gratiam non esse gratiam filio, sed naturam; quia gratia Dei essentialiter est ipsa Dei natura. Alia verò dicta Patrum à Vasq. relata deseruiunt huic probandæ conclusioni.

Vasq. inter-
pretatio re-
ijciatur.

TERTIA CONCL. Vtraque gratia potest dici naturalis humanitati, quatenus illi conuenit à principio suæ generationis. Hæc est S. D. in textu.

QUARTA CONCL. Neutra gratia potest dici naturalis, ut causata ex principiis humanitatis. Hæc patet ex se.

QUINTA CONCL. Neutra gratia est Christo naturalis ex vi conceptionis, quia ratione conceptio est effectiua præcisè humanitatis, nisi tantum concomitanter. Prima pars probatur; quia aliàs puræ humanitati formatæ à Spiritu sancto, & ex B. Virgine ut sic formatæ & effectæ deberetur vnio ex vi talis actionis, quod est absurdum, ut patet ex a. 1. 1. q. Secunda verò pars probatur; quoniam actio productiua humanitatis fuit simul in eodem instanti temporis cum actione vnitiua eius cum Verbo.

SEXTA CONCLVS. Vtraque gratia dici potest Christo naturalis ex vi conceptionis totaliter sumptæ; quatenus scilicet vtraque in se claudit actionem, scilicet effectiua humanitatis & vnitiua eius cum Verbo: & hæc est S. D. ad 3. quam probat & explicat Cai. & alij expositores post eum.

SEPTIMA CONCLVS. Vtraque gratia potest dici Christo naturalis, ut proueniens in humanam naturam causante illam diuinam Christi naturam suam virtute naturalis, sed liberè. Hæc est S. D. in textu.

OCTAVA CONCL. Gratia vnionis potest dici Christo naturalis, id est, intrinseca & substantialis. Hanc concl. statuunt hic Med. & Valentia; & probatur; quia Christus consideratus, non ratione vnus tantum naturæ diuinæ, vel humanæ, sed totaliter & adæquate, ut Christus formaliter est quædam res composita, quæ intrinsece constat ex duabus dictis naturis inuicem vnitis; ergò intrin-

secè naturalis est illi harum naturarum vnio. Antecedens patet ex dictis in a. 4. huius q. Conseq. autem est euident.

„ **NONA CONCL.** Gratia vnionis dicitur Christo naturalis, quantum ad effectum, quod est esse filium Dei naturalem. Hæc est D. Th. in 3. dist. 4. q. 3. a. 2. q. 1. Et probatur ibidem; quoniam nec gratia ordinatur ad vnionem in persona diuina, secundum quam vnionem ille homo dicitur naturalis filius Patris. Et hanc conclusionem intendit iudicio meo D. Augustin. loco supra notato, si verba dictorum capitulum sincerè & attentè considerentur.

„ **VLTIMA CONCL.** Vtraque gratia potest dici simpliciter, id est absque addito esse Christo naturalis. Probatur hæc ex 4. 6. 7. 8. & 9. conclusionibus. Et confirmatur; quia cum dico; Gratia vnionis est Christo naturalis, dictio illa Christo facit sensum comparatum; ita vt non significetur gratiam vnionis aut habituale esse secundum se ordinis naturalis; sed gratiam vnionis esse tali composito, scilicet Christo Deo & homini naturalem, id est intrinsecam & substantialem; gratiam verò habituale eidem ex proprijs viribus conuenire; quia causatur ab vna eius intrinseca natura, scilicet essentia diuina in humanitate, quasi ad modum naturalis proprietatis, vt ait S. D. in 3. loco notato, & inf. q. 7. a. 13. Vbi latè dictum hoc examinabitur.

Argumenta, & solutio
„ **CONTRA septimam concl.** sunt arg. Vasq. super relata & soluta.

„ **CONTRA vltimam** sunt argumenta, quæ profert & soluit Aluar. in expositione presentis articuli; in quibus etiam est ratio Cai. ex modo loquendi D. Th. desumpta: cui planè satisficit dicendo, verba illa potest dici, & dictionem illam quasi non habere vim diminuendi; sed exprimendi gratiæ tam vnionis quam habitualis connaturalitatem iuxta illud Ioan. 1. Vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti à Patre, vt hic aduertit Magister Porrecta, & post eum Aluarez. Quomodo etiam accipienda est dictio illa quodammodo in verbis Augustini relatis in argumento sed contra.

QVAESTIO TERTIA.

De modo vnionis ex parte personæ assumptis, in octo articulos diuisa.

Deinde considerandum est de vnione ex parte personæ assumptis.

Et circa hoc queruntur octo.

Primo, vtum assumere conueniat personæ diuinæ.

Secundo, vtum conueniat naturæ diuinæ.

Tertio, vtum natura possit assumere abstracta personaliitate.

Quarto, vtum vna persona possit assumere sine alia.

Quinto, vtum qualibet persona possit assumere.

Sexto, vtum plures persona possint assumere vnam numero naturam.

Septimo, vtum vna persona possit assumere duas numero naturas.

Octauo, vtum magis fuerit conueniens de persona filij Dei, quod assumpserit humanam naturam, quam de alia persona diuinæ.

Ratio ordinis.

Absoluta vnionis seu Incarnationis essentia quasi in communi, nunc incipit de eius ratione & modo tractare magis in particulari, &

primò quidem ex parte personæ assumptis in presenti quæst. Deinde verò ex parte assumptæ naturæ in quæstione sequenti. Duæ sunt autem huius quæstionis partes præcipuè: Prior est de modo vnionis huius mysterij prout actu factum est; altera est de modis eiusdem mysterij possibilibus. Prioris tres sunt partes: in prima agitur de assumptione seu vnione personæ diuinæ indistinctè sumptæ in primo art. secunda agit de vnione naturæ diuinæ in secundo art. Tertia de assumptione, seu vnione personæ filij in octauo art. Posterior verò pars in duas diuiditur: in prima tractatur de potestate naturæ diuinæ in ordine ad assumptionem in tertio art. In secunda verò agitur de potestate personæ respectu dictæ assumptionis, & primò tractat quæstionem de possibili necessariò connexam quæstioni & veritati Incarnationis, prout actu facta est, quærens in art. 4. Vtrum vna persona possit assumere sine alia: nam si non posset, consequens esset, omnes personas actu fuisse Incarnatas; quod est falsum. Deinde proponit alia tria quæsitæ de possibili ad maiorem explicationem huius mysterij: & primò quo ad singulas personas, siue simul siue separatim sumptas in ordine ad assumptionem creatæ naturæ, siue sit vna siue plures, in art. 5. Deinde quo ad omnes simul sumptas in ordine ad vnam numero naturam, in 6. art. Tertiò, quo ad vnam tantum personam in ordine ad plures naturas: in quibus vt patet à communioribus & minus distinctis ad minus communia & magis distincta proceditur.

ARTICVLVS I.

Vtrum persona diuina conueniat assumere naturam creatam.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod persona diuina non conueniat assumere naturam creatam. Persona enim diuina significat aliquid maxime perfectum. Perfectum autem est, cui non potest fieri additio. Cum igitur assumere sit quasi ad se sumere: ita quod assumptum addatur assumpti, videtur, quod persona diuina non conueniat assumere naturam creatam.

Præterea, illud, ad quod aliquid assumitur, communicatur quodammodo ei, quod in ipsum assumitur: sicut dignitas communicatur ei, qui in dignitatem assumitur. Sed de ratione personæ est, quod sit incommunicabilis: vt in prima parte dictum est. Ergo persona diuina non conuenit assumere, quod est ad se sumere.

Præterea, Persona constituitur per naturam. Sed inconueniens est, quod constitutum assumat constituens: quia effectus non agit in suam causam. Ergo persona non conuenit assumere naturam.

Sed contra est, quod Aug. dicit de Fide ad Petrum: Formam, id est naturam, serui in suam accepit Deus ille, scilicet Vnigenitus, personam. Sed Deus vnigenitus est persona. Ergo persona competit accipere naturam, quod est assumere.

Respondendo dicendum, quod in verbo Assumptionis duo importantur, videlicet principium actus, & terminus: dicitur enim assumere, quasi ad se sumere. Huius autem sumptionis persona est, & principium, & terminus. Principium quidem, quia persona propriè competit agere: huiusmodi autem sumptio carnis per actionem diuinam facta est. Similiter etiam persona est huius sumptionis terminus: quia, sicut supra dictum est: Vnio facta est in persona non in natura. Et sic patet, quod propriè competit persona, assumere naturam.

Ad pri-